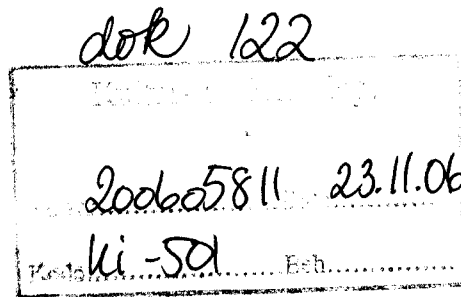

DEN NORSKE KIRKE
Rana Kirkelige Fellesråd

O. T. Olsensgate 2
8622 MO I RANA
Tlf: 751 45470
Faks: 75145471

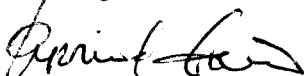
Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030
0030 OSLO

Mo i Rana 22.11.2006
Vår saksbehandler: Øyvind Grue
Vår ref.: 06/00367-002
Arkivkode: 008

STATEN OG DEN NORSKE KIRKE - HØRINGSUTTALELSE

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Rana kirkelige fellesråd. Saken ble behandlet på møte i fellesrådet den 21.11.2006 med det resultat som fremgår av høringsvaret.

Vennlig hilsen

Øyvind Grue
Kirkeverge

Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans: **Rana kirkelige fellestråd**

Type høringsinstans

- Kommune
- Menighetsråd/kirkelig fellestråd/bispedømmeråd
- Prost/biskop
- Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- Annen offentlig instans
- Annen privat instans

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Svar:

Overordnet prinsipp:

Religiøs tilknytning og livssyn påvirker tanker, følelser og adferd i betydelig grad. Det er derfor viktig som samfunnsutvikler å ha et bevisst forhold til alt som har med religion og livssyn å gjøre.

Verdier i samfunnet må ha sin opprinnelse eller sin kilde. I Norge har kristendommen vært en slik kilde i over 1000 år. Omtrent 85 % av det norske folk er medlemmer av Den norske kirke, og tilsvarende mange ønsker at barna skal oppdras i den kristne tro.. Slik har et stort flertall i det norske folk tydelig sagt fra om at de ønsker at kristendommen skal bety mye i det norske folk. Skal vi imøtekomme det, og ta vare på kristne verdier, må vi ha ei levende folkekirke som storparten av det norske folk føler seg knyttet til.

Siden kirka rommer så mange er det naturlig at den står i særstilling i lovgivningen.

Overordnede synspunkter:

Den norske kirke er en viktig kulturbærende samfunnsinstitusjon som formidler verdier og livstolkning til store deler av det norske folk. For Rana kirkelige fellestråd (RKF) er det et overordnet mål at en framtidig revisjon av dagens kirkeordning bidrar til å styrke Den norske kirkes muligheter til å fungere som en åpen, inkluderende og landsdekkende folkekirke med bred oppslutning og en demokratisk forankret styringsstruktur. Det er også et mål å bidra til gode rammebetingelser for andre tros- og livssynssamfunn i Norge, og at eventuell urettmessig forskjellsbehandling mellom trossamfunn og mellom medlemmer av ulike trossamfunn blir opphevet.

Etter en samlet vurdering, vil RKF anbefale en videreføring av den utvikling som ble påbegynt i forrige århundre som kjennetegnes av en gradvis organisatorisk løsrivelse mellom Den norske kirke og staten. Denne kirkepolitiske linje har vært retningsgivende for kirkelige reformer fra 1970-tallet, og ble videreført av et samlet Storting i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr 40 (1980-81) Om stat og kirke.

RKF mener at det fortsatt vil være uheldig med for kategoriske tradisjonsbrudd på dette

samfunnsområdet. Det vil samtidig være ønskelig å videreføre denne gradvise reformprosess i forhold til nåværende lovgivning. RKF er uenig med utvalget i at vi har kommet til veis ende med å utvikle kirkeordningen innenfor en form for statskirkelig grunnkonstruksjon. Ved å kombinere en dynamisk forståelse av gjeldende kirkerett med noen konkrete endringer i lovverket, vil en kunne få en utvikling som er tjenlig både for Den norske kirke og for andre tros- og livssynssamfunn.

Hovedanliggender

Rana kirkelige fellesråd ser det som en forutsetning at Den norske kirke kan videreføres som en landsdekkende folkekirke med lokal tilstedeværelse over hele landet, og med et tilgjengelig og fullverdig tjenestetilbud også i spredt bebygde områder. Geografiske sokn bør videreføres som grunnenhet i Den norske kirke med status som selvstendige rettssubjekt og med betydelig grad av lokalt selvstyre.

For å sikre en forsvarlig lokalkirkelig forvaltning bør dagens ordning med felles styringsorganer for flere sokn i én kommune utvikles videre til også å kunne omfatte sokn i flere kommuner. Modeller for interkommunalt kirkesamarbeid må utredes nærmere.

RKF ser det som en forutsetning for en fremtidig, velfungerende kirkelig organisasjon at det etableres **et enhetlig arbeidsgiveransvar for alle lokalkirkelig tilsatte** på et nivå som er nær soknene, men samtidig stort nok til å sikre en profesjonell ivaretagelse av arbeidsgiveransvar og ledelse. Et slikt lokalkirkelig forvaltningsnivå (kirkelig fellesråd) på et nivå over soknet, vil kunne imøtekomme disse hensyn. Den kirkelige arbeidsgiverpolitikken må videre tuftes på allmenne verdier som sikrer åpenhet, likebehandling og et trygt og utviklende arbeidsmiljø. RKF vil advare mot en løsning slik Gjønnesutvalget antyder der arbeidsgiveransvaret legges nasjonalt. Selv om modellen åpner for at deler av arbeidsgiveransvaret kan delegeres til lavere nivå, mener vi at dette vil være en svært uheldig løsning. Å bli fratatt arbeidsgiveransvaret for de tilsatte vil i sterk grad svekke den lokale kirkes nåværende selvstendighet. For de tilsatte vil avstanden opp til den ansvarlige arbeidsgiver bli uhensiktsmessig lang. Dette vil både kunne skape store forsinkelser og bidra til pulverisering av ansvar i viktige personalmessige og arbeidsmiljørelaterte saker. Modellen antas også å være lite i tråd med den generelle utviklingen på dette området.

2. Den norske kirke som statskirke:

- Bør fortsette 7 st
- Bør avvikles 0 st
- Vet ikke / ønsker ikke å svare 0 st

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

- Grunnloven 6 st
- Egen kirkelov vedtatt av Stortinget 1 st (se egen uttalelse fra Ludvig Langnes)
- Lov om trossamfunn 0 st
- Vet ikke / ønsker ikke å svare 0 st

Uttalelse fra Ludvig Langnes

I tråd med uttalelse på Ungdommens kirkemøte mener jeg at vi trenger et forhold mellom stat og kirke som best mulig kan ta vare på prinsippet om livsynsfrihet for alle. Det er helt avgjørende for kirkas eksistens i årene som kommer. Da først kan vi begynne å snakke om at vi har ei brei folkekirke, der medlemmene fritt kan velge hvor aktive de ønsker å være.

Slik ordningen er nå så opplever andre trosamfunn at Grunnloven er med på å favorisere statskirka. Ved at det Den norske kirke ligger under med føringer

i statsforvaltningen, som de opplever krenkende eller diskriminerende overfor andre tro-/livsynssamfunn.

Denne ukulturen kan vi ikke fortsette med å være bekjent av. Derfor må Den norske kirke sidestilles med andre trossamfunn. Det får vi ikke før forankringen i Grunnloven er oppheva og en egen kirkelov innføres (sp.3). Folk må få oppleve at Den norske kirka er åpen for alle med ulik grad av tro, deltakning, legning og minoritet. De må få være velkomne som de er, og ikke som vi andre ønsker at de skal være.

Når det er sagt så er det norske folk veldig opptatt av tradisjoner og historien bak statskirka, det må man ikke glemme. Dermed er jeg ikke redd for å miste medlemmer og jeg tror at mange fortsatt ønsker å beholde medlemsskapet, selv om vi får en ordning med en lovforankret kirkelov.

Ved en egen kirkelov så har Stortinget et ansvar med å gjøre religionen tydelig i samfunnet vårt. Når Grunnloven blir opphevet så blir makta som i dag ligger hos Kongen og regjeringen, overført kirkens sine egne organ, med Kirkemøtet som det øverste styrende organet.

Jeg mener at kirka vil oppleve å få en sterkere økonomi ved en egen kirkelov, som er en vesentlig del av å fortsatt kunne forvalte og opprettholde kirka. En sikker økonomi er grunnleggende for hvordan kirken fortsatt skal kunne fremstå som den institusjonen den er.

Med hensyn til dette mener jeg at det er Gjønnes utvalget alternativ 2, er det beste alternativet. Med ei kirke som er forankra i en egen kirkelov.

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

- Gjennom medlemsavgift 0 st
 Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige 0 st
 Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift 0 st
 Offentlig finansiering uten medlemsavgift 7 st
 Vet ikke / ønsker ikke å svare 0 st

Finansieringsordninger:

Hovedutfordringen for en fremtidig endret **finansieringsordning** er å få til en bedre sikring av Den norske kirkes driftsnivå over hele landet. Til tross for dagens statlige og kommunale forpliktelser overfor den kirkelige økonomi, er vi opptatt av at ressursituasjonen i deler av landet er så svak at det kan stilles spørsmål om det skjer en forsvarlig kirkelig drift. Dette rammer både forvaltningen av de enorme nasjonale kulturverdier som er under kirkelig forvaltning (kirkebygg og kirkegårder mv) og det kirkelige tjenestetilbud overfor kirkens medlemmer og samfunnet mer generelt. Det totale ressurstilfanget til Den norske kirke må derfor etter vår mening økes og det offentliges finansielle forpliktelser innskjerpes i lovgivningen.

Rana kirkelige fellestråd er skeptisk til medlemsavgift. Hovedbegrunnelsen for dette er at vi er redd en avgift vil svekke folkekirken og påvirke Den norske kirke i retning av en "foreningskirke". RKF er samtidig opptatt av ordninger som kan legge til rette for at det enkelte kirkemedlem kan gi økonomiske bidrag til kirkens virksomhet. Kirkens medlemmer utfordres allerede i dag til å bidra økonomisk til kirkens drift gjennom kollekt, givertjenester, dugnadsinnsats osv. Det er viktig at staten har et vedvarende fokus på ordninger og tiltak som kan legge best mulig til rette for denne type frivillige bidrag. Ordningen med skattefritak for gaver til Den norske kirke er et eksempel på et slikt tiltak.

Når det gjelder **kirkebyggene** legger RKF til grunn at disse fortsatt skal være soknets eiendom og at kommunene fortsatt skal være finansielt hovedansvarlig. Ansvar for forvaltning og drift av kirkebygg bør legges til det over nevnte felles forvaltningsorgan for flere sokn. Staten bør ta et økonomisk helhetsansvar for middelalderkirker og et økonomisk delansvar for listeførte kirker.

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

- Valgordningene bør være som i dag 0 st
 Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttede organer 7 st
 Vet ikke / ønsker ikke å svare 0 st

Styrket kirkelig demokrati:

Rana kirkelige fellestråd er opptatt av å styrke **det kirkelige demokrati** og øke valgdeltakelsen. Det kirkelige demokrati bygger på soknet som grunnhet og ivaretas ved lokalt forankrede valg til styrende organer. Det bør fortsatt være direkte valg til menighetsråd. Vi ser det som nødvendig å gjennomtenke demokratiforståelsen og kritisk vurdere sammensetning av kirkelige råd i dag når det gjelder forholdet mellom tilsatte og demokratisk valgte. Det må også arbeides for å sikre en bredere oppslutning om valg til sentralkirkelige råd, en valgordning som sikrer en bred sammensetning i disse rådene. Sammensetningen må avspeile bredden i Den norske folkekirken. En styrking av den lokale

kirkes handlekraft (blant annet gjennom større ansvar for ansatte og virksomhet) vil etter vår oppfatning være det viktigste bidrag til å styrke valgdeltakelsen og den demokratiske forankring av Den norske kirke.

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

- Ingen tillegg 0 st
- De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene 0 st
- Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget 7 st
- Det humanistiske verdigrunnlaget 0 st
- At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke 7 st
- Vet ikke / ønsker ikke å svare 0 st

Siste ledd i grunnlovens § 2 må fjernes. Det vil si: setningen: *"De Invvaanere der bekjende seg til den(Den evangelisk-lutherske Religion), ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme."*

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

- Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellesråd) 7 st
- Kommunen 0 st
- Vet ikke / ønsker ikke å svare 0 st

Eiendomsrett og drift av kirkegårder:

Gjennom gravferdsloven fra 1996 ble det den lokale kirkes ansvar for den offentlige gravferdsforvaltningen bekreftet og tydeliggjort. Dette gir et godt grunnlag til å vurdere erfaringene med dagens forvaltningsordning. Rana kirkelige fellesråd trekker særlig fram følgende forhold:

Vi erfarer at den lokale gravferdsforvaltning jevnt over er preget av kvalitet og bred kompetanse, og dette er en sektor med gjennomgående høye krav til å yte gode tjenester for de pårørende på tvers av livssynsmessige og kulturelle forskjeller.

Vi kjenner til få klager på den lokale gravferdsforvaltningen.

Gravferdsloven åpner for at kirkelig fellesråd kan overlate hele gravferdsansvaret til kommunen. Dette er blitt gjennomført i kun 4 kommuner. Dette vitner om stor motivasjon fra kirkens side til å påta seg dette ansvaret, og vi registrerer lite ønske fra kommune om å overta denne forvaltningen.

I et stort antall kommuner er det gjort avtaler mellom kommune og kirke om kommunal tjenesteyting innenfor gravferdsarbeidet. Dette er et av flere tegn på gjennomgående godt samarbeid mellom kirke og kommune på sektoren.

Signaler fra bl.a. arbeidstakerorganisasjonene på sektoren innebærer at det kirkelige

hovedansvar for gravferdsforvaltningen fra og med 1997 har medført et styrket fokus og økt synlighet for denne virksomheten med bl.a. økt satsning på kompetanse- og fagutvikling.

I 2004 gjennomførte TNS Gallup på oppdrag fra bl.a. Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon en undersøkelse om den brukeropplevde kvaliteten på gravferdstjenestene. Målgruppen for undersøkelsen var et tilfeldig utvalg pårørende som har vært ansvarlig for gravferd og/eller gravfestere de siste 3 - 4 årene. I en omregnet kvalitetsindeks i skala fra 0 til 100 ga denne undersøkelsen en totalscore på 80 poeng. I følge TNS Gallup er dette den høyeste brukertilfredshet de hadde målt på noen offentlig tjeneste.

Flertallet i denne undersøkelsen mener at alle har likeverdige muligheter til en verdig gravferd, uavhengig av tradisjon og livssyn, og flertallet opplever det ikke problematisk at Den norske kirke har hovedansvar for kirkegårder og gravlunder.

Sammenlignet med utgiftene til gravferdsforvaltningen i de andre nordiske landene så er gravferdsforvaltningen i Norge svært effektiv med relativt lave driftskostnader pr. innbygger. Vi erfarer at dette bl.a. skyldes en rasjonell drift som muliggjøres gjennom kombinasjonsstillinger og andre kostnadseffektive løsninger utviklet lokalt.

Spørsmålet om kirkelig eller kommunalt gravferdsansvar var gjenstand for omfattende utredningsarbeid og høringer i forbindelse med utviklingen av gravferdslov i 1980- og 1990-årene. Vi synes derfor det er oppsiktsvekkende at utvalgets innstilling på dette punkt ikke reflekterer den grundige prosess som der fant sted, og kun med henvisning til prinsippet om likestilling mellom tros- og livssynsamfunn foreslår å avvikle dagens forvaltningspraksis. Vi vil be om at dette spørsmålet utredes nærmere, og ønsker bl.a. at erfaringene fra representanter fra ulike trossamfunn/livssyn, begravellesbyråene og andre instanser aktivt trekkes inn i vurderingene. Vi tror at det på dette området er nødvendig å skjelne klarere mellom innspill som kan bidra til forbedringer i dagens regelverk og forvaltning, og hvilke sider ved kirkelig gravferdsforvaltning som i seg selv kan representere manglende respekt for livssynsminoriteter og andre kulturer.

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret 0 st
- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret 7 st
- Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret 0 st
- Vet ikke / ønsker ikke å svare 0 st

Forvaltning og finansiering av kirkebyggene:

Den norske kirke har til sammen ca 1600 kirkebygg. Som samlingssted for gudstjenester og menighetens arbeid og symbolbygg for medlemmene, er kirkebyggene helt avgjørende. Kirkebyggene representerer store økonomiske verdier, og er samtidig noen av våre viktigste kulturminner. Kirkene med inventar og omgivelse synliggjør vesentlige sider ved norsk historie og kultur gjennom mange hundre år. Det vil være avgjørende å utvikle en forvaltning av kirkene som både utvikler byggene som menighetenes møtested for opplevelse og

felleskap, som seremonirom og helligsted, og som samtidig sikrer at kulturminneverdiene blir tatt vare på.

Kirkebyggforvaltning krever kompetanse og fagmiljø som det ikke er realistisk å etablere på soknenivå. Lokalt eierskap forhindrer ikke at drifts- og vedlikeholdsansvaret for kirkebygget kan forvaltes av fellesorgan for flere sokn. Det er positive erfaringer med dagens modell der kirkelig fellesråd har forvaltningsansvaret for kirkebyggene. De mange små fellesråd med lite faglige og økonomiske ressurser representerer imidlertid også på dette området en stor utfordring. Det bør derfor åpnes for lokale forsøk med andre forvaltningsmodeller for kirkebyggene for bl.a. å ivareta de spesielle utfordringene knyttet til kirkebyggene som kulturminner.

Rana kirkelige fellesråd er positive til utredningens forslag om fortsatt kommunalt finansieringsansvar for kirkebyggene. En slik modell vil bl.a. bidra til å videreføre den nære forbindelsen det har vært mellom kommune og kirke siden kommunene ble opprettet i 1837. Fortsatt kommunalt finansieringsansvar for kirkebyggene vil også understreke kirkebyggenes spesielle og allmenne tilknytning langt utenfor de mest aktive brukerne. Kirkebyggene er blant de viktigste offentlige rom i nærmiljøet med en sentral plass i lokal kulturhistorie og kulturlandskap. Et fortsatt kommunalt finansieringsansvar vil bidra til å videreføre det verdifulle samspillet mellom kirke og lokalsamfunn.

Et fortsatt kommunalt ansvar for deler av Den norske kirkes virksomhet vil også åpne for at kommunen utfordres til et bredere engasjement overfor andre trossamfunnene som er aktive på stedet. Kommunene har etter vår oppfatning en viktig rolle både på det kulturminnepolitiske og religionspolitiske området.

Kommunalt finansielt ansvar for kirkebyggene vil forutsette at staten fastsetter rammer for kommunens ansvar på feltet. Staten må også legge til rette for direkte statlige tilskudd til bygging, drift og vedlikehold av nye kirkebygg. En slik modell vil likevel medføre lokale variasjoner når det gjelder kommunal prioritering av f.eks. drift og vedlikehold av kirker. Selv om det mange steder etableres et kirkelig forvaltningsnivå over dagens kommunenivå, vil det måtte bli en klar sammenheng mellom bevilgningene fra den enkelte kommune og ressursinnsatsen på kirkebyggene i denne kommunen. Det vil være nødvendig å etablere et samarbeidsorgan mellom kommune og kirke i slike kommuner der bl.a. drøfting av ressursbehovene på kirkebyggområdet vil stå sentralt.

Den norske kirke ivaretar gjennom kirkebyggene sentrale nasjonale kulturverdier på vegne av hele samfunnet. Kirkebyggene er underlagt sterke offentlige reguleringer, og forvaltningen av disse gir store merkostnader til drift og vedlikehold. Vi mener at det bør etableres statlige støtteordninger som tar ansvar for den antikvariske merkostnaden som vedlikehold og drift av disse byggene representerer. En slik modell vil ikke innebære statlig overtakelse, men underbygging av det lokale forvaltningsansvaret. Vi vil anbefale at det utredes en modell der statlig tilskudd til vedlikehold graderes i forhold til merkostnader og verneverdi for ulike kategorier kirker. Dette er en modell som vil være hensiktsmessig både innenfor et system med kommunalt finansieringsansvar og innenfor eventuelt andre finansieringsmodeller.